Oruç ve güzel ahlâk

“R” rumuzlu okuyucumuz: “Oruç ile güzel ahlâk arasında bir ilişki var mıdır?”

İnsan nefsi bir güzel ahlâk düşmanıdır. İnsan nefsi bir enâniyet, benlik ve kendi benine düşkünlük uzmanıdır. İlk insandan günümüze kadar insanlığın yükselişinde hep ayak bağı olan, Kabil’e Habil’i öldürten, Şeddâdları, Nemrutları, Firavunları, Deccâlleri netice veren nefis, terbiye edilmediği takdirde bizim ayaklarımızda dolaşmaktadır. Nefis terbiye edilmek istememekte, kendisini hür ve serbest bilmekte, vehim de olsa kendisini Rab görmekte, dilediği gibi yaşamak istemektedir. İmtihanın şiddetinden olacak; bu ilkel istekler nefsin tabîatında vardır.

Nefis, birisi tarafından hadsiz nimetlerle terbiye olunduğunu düşünmek istemiyor. Birazcık serveti, gücü, kudreti ve şerefi de varsa, gaflet de yardım etmişse, artık Allah’a ait olan ne kadar güzellik ve iyilik varsa gasp etmekte, kendinden zannetmekte, Allah’ın nimetlerinin kendisine verilmek zorunda olduğunu düşünmekte ve eline geçirdiğini şükürsüzce,—söz meclisten dışarı—hayvan gibi yutmaktadır.

Bediüzzaman Hazretlerine göre Ramazan-ı Şerifte ise, en zenginden en fakire kadar herkesin nefsi anlar ki, kendisi mülk sahibi değil, bir başkasının mülkünde çalışan bir köleden ibârettir! Hür ve serbest bir Rab değil, emre boyun eğmekle yükümlü bir kuldan ibârettir! Çünkü emir gelmediğinde yemek ve içmek gibi en âdî ve en rahat bir şeyi de yapamadığını, elini suya uzatamadığını görmüştür artık! Böylece mevhum Rabliği kırılmakta, hayâlî saltanatı yerle bir olmakta; kulluğunu takınmakta, hakîkî vazîfesi olan şükür içine girmektedir.

Bediüzzaman’a göre, kulluğunu takınan nefsin kötü davranışlarından vazgeçmesi ve güzel ahlâk sahibi olması önemlidir. Çünkü insan yaşadıkça nefsinin hastalıkları bitmez. İnsan nefsinin bir diğer hastalığı da kendisini unutarak, mahiyetindeki hadsiz âcizliği, sonsuz fakirliği ve şiddetli kusuru görmemesi veya görmek istememesidir. Üstelik oldukça zayıf, tamamen yok olmaya maruz ve her zaman her türlü derde hedef bulunduğunu, çabuk bozulan ve dağılan et ve kemikten ibâret olduğunu düşünmemesi; âdetâ çelikten bir vücudu varmış gibi kendisini ölümsüz ve ebedî zannetmesidir. Böylece nefis şiddetli bir hırs ve tamâ ile ve sıkı bir alâka ve muhabbetle dünyaya atılmakta; kendisini yüksek bir şefkatle terbiye eden

Yaratıcısını unutmaktadır. Niçin yaratıldığına aldırmamakta, hayatının gâyesini ve neticesini nazara almamakta, âhiret hayatına hazırlığı düşünmemekte; bundan dolayı da kötü ahlâk içinde yuvarlanıp gitmektedir!

İşte Ramazan-ı Şerifteki oruç, en gâfillere ve en inatçılara da zayıf, âciz ve fakîr olduğunu hatırlatmaktadır. Çünkü insan nefsi oruçla açlıktan dolayı mîdesini düşünmeye başlıyor! Allah'ın yarattığı ve ikrâm ettiği nimetlere mîdesinin ne kadar ihtiyaç duyduğunu hissediyor! O çelikten zannettiği vücudun ne derece zayıf ve çürük bulunduğunu kavrıyor! Allah'ın rahmetine, merhametine ve şefkatine ne kadar muhtaç olduğunu tam anlıyor! Böylece nefis firavunluğu bırakıyor!

Nefsi firavunluktan vazgeçen adam, eğer gaflet kalbini bozmamış ise, âcizliğini ve fakirliğini tam kavrayarak Allah'ın dergâhına sığınmaya bir arzû hissediyor ve mânevî bir şükür eliyle rahmet kapısını çalmaya hazırlanıyor. 1

Dipnot:

1- Mektûbât, s. 389, 390.